

Sociaal Veiligheidsplan de Korenaar

Augustus 2021

Inhoudsopgave

Inleiding

1. Visie op gedrag en de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen op De Korenaar

1.1. Visie van PCBO De Korenaar

1.2. Visie op gedrag in de praktijk en inzet Kanjertraining

1.3. Betrokkenheid en verwachtingen van ouders en verzorgers

1.4. Inzetten van hulpverlening

- *Meldcode en aandachtsfunctionaris*
- *Vertrouwenspersonen*

2. Pestprotocol

2.1. Inzet van het pestprotocol

2.2. Definitie van pesten

- *Definitie van plagen*
- *Definitie van pesten*

2.3. Voorbeelden van pestgedrag

- Verbaal
- Fysiek
- Psychologisch
- Digitaal pesten

2.4. Stappenplan om pestgedrag en sociale onveiligheid aan te pakken

3. Protocol grensoverschrijdend gedrag

3.1. Inzet van dit protocol

3.2. Definitie grensoverschrijdend gedrag op PCBO De Korenaar

3.3. Kenmerken van grensoverschrijdend gedrag

3.4. Interpretatie door de professional van grensoverschrijdend gedrag bij leerlingen

3.5. Stappenplan bij grensoverschrijdend gedrag van een leerling

3.6. Acties bij grensoverschrijdend gedrag van een ouder

3.7. Acties bij grensoverschrijdend gedrag van een medewerker

Bijlage: stappenplan grensoverschrijdend gedrag bij leerlingen

Inleiding

De Korenaar is een leer- en leefgemeenschap waarin we als team, ouders en kinderen samen leren en ontwikkelen. We ondernemen samen leuke activiteiten. We gaan met kinderen in gesprek over hun leer- en ontwikkeldoelen en betrekken ouders daarbij. We geloven in de kracht van samen. We hebben het dan over de brede ontwikkeling van kinderen. Taal, rekenen en lezen zijn belangrijk, maar er is meer. Wij gaan voor een **brede ontwikkeling**. Wie ben je, wat kun je, wat is je talent en hoe leer je graag? Stap voor stap leren kinderen reflecteren op zichzelf, de ander en op hun manier van leren. We vinden het een voorrecht om als leerkrachten kinderen in dat proces te mogen begeleiden.

In dit sociaal-veiligheidsplan beschrijven wij hoe we als Korenaarteam zorgen voor een veilige en vertrouwde sfeer op school waarin kinderen tot leren en ontwikkeling komen. Een prettige omgeving waarin kinderen weten wat er van hen verwacht wordt, waarin er afspraken zijn over gedrag en waarin er ruimte is voor persoonlijke groei en zelfkennis. Daar gebruiken we de Kanjertraining voor, een methode voor het creëren van rust in de klas, het stimuleren van sociale veiligheid en een prettig schoolklimaat. In dit plan zijn tevens opgenomen een pestprotocol en een protocol grensoverschrijdend gedrag.

Het sociaal-veiligheidsplan is in het schooljaar 2020-2021 geschreven door het actieteam Kanjer, bestaande uit vijf leerkrachten, waaronder de twee Kanjercoördinatoren.

1. Visie op gedrag en de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen op De Korenaar

1.1. Visie van PCBO De Korenaar

Op de Korenaar willen we in een veilige omgeving vanuit vertrouwen samenwerken aan goed en betekenisvol onderwijs. Dat doen we vanuit onze visie, zoals hieronder verwoord.

De Korenaar: daar groei je van!

Kinderen dát meegeven wat zij nodig hebben om straks volop mee te kunnen doen in onze samenleving: dat doen wij op De Korenaar. In een fijne sfeer en een uitdagende leeromgeving bieden wij ontwikkelingsgericht onderwijs. Kinderen doen bij ons kennis op en groeien op tot sociale, zelfbewuste en zelfredzame kinderen die klaar zijn voor een volgende stap richting hun toekomst.

Groeien in een positieve leeromgeving

Een veilige, vertrouwde basis is goed voor ieders **welbevinden**: voorwaarde om tot leren te komen. Bij ons op school kun je jezelf zijn, word je gezien en gehoord en is er ruimte voor ontmoeting. Wij kijken met een positieve blik naar elkaar en leren kinderen om met zelfvertrouwen in de wereld te staan. Afspraken die we maken zijn duidelijk, wat zorgt voor rust en structuur. Vanuit ons ontwikkelingsgerichte onderwijs moedigen wij kinderen aan om steeds een volgende stap te zetten in hun ontwikkeling.

Groeien door je breed te ontwikkelen

Taal, rekenen en andere 'kennisvakken' zijn belangrijk, maar er is meer. Wij gaan voor een **brede ontwikkeling**. Wie ben je, wat kun je, wat is je talent en hoe leer je graag? Stap voor stap leren kinderen reflecteren op zichzelf, de ander en op hun manier van leren. Op De Korenaar kun je leren met hoofd, hart en handen en krijgen nieuwsgierigheid en leergierigheid de ruimte. We besteden aandacht aan cultuur en sociale en 21^e eeuwse vaardigheden.

Groeien door betekenisvol onderwijs

Weten waaróm je leert, dat motiveert! Wij brengen kinderen zoveel mogelijk in contact met levensechte voorwerpen en situaties en halen de wereld naar binnen of gaan er zelf op uit. Gastlessen, excursies, de buurt in: dat maakt onderwijs boeiend en **betekenisvol**. We werken vanuit thema's, die leerlingen in de onderbouw spelenderwijs ontdekken en die bovenbouwleerlingen zelf gaan onderzoeken. Dit 'zelf doen' zorgt voor veel betrokkenheid bij de lessen.

Groeien door leerkrachten die met passie werken

Wij bieden niet alleen kinderen de ruimte om hun talent te ontwikkelen. Dat geldt ook voor onze medewerkers. Als je mag doen waar je goed in bent, krijg je energie. Wij doen ons werk met **passie**, humor en plezier en daarmee inspireren we onze leerlingen en elkaar. Dit is één van de redenen waarom vrijwel al onze leerlingen aangeven dat zij na acht jaar Korenaar terugkijken op een fijne basisschooltijd.

Groeien door de kracht van samen

Met leerlingen, ouders en het Korenaarteam zijn wij een leer- en leefgemeenschap. Met kinderen, ouders en team doen wij samen veel leuke activiteiten. We gaan met kinderen in gesprek over hun leerdoelen en ontwikkeling en betrekken daar ouders bij. Met ouders ontwikkelen wij educatief

partnerschap, zodat wij kinderen samen optimaal kunnen ondersteunen en coachen in hun ontwikkeling. Kinderen leren **samenwerken** en ontdekken hoe hun talenten elkaar kunnen aanvullen en versterken.

In bovenstaande visie is verweven hoe wij naar kinderen en hun gedrag willen kijken. Het is daarom de leidraad geweest bij het opstellen van dit sociaal veiligheidsplan. Wij willen hiermee bereiken dat iedereen die met de school te maken krijgt, weet wat er van hem of haar verwacht wordt in de leer- en leefgemeenschap die we samen vormen. Dat je als ouder, kind en teamlid weet welke afspraken we met elkaar hebben gemaakt om op een prettige wijze met elkaar om te gaan. Mocht er met betrekking tot gedrag toch iets niet goed gaan, dan staat in dit sociaal veiligheidsplan beschreven hoe we hiermee om willen gaan.

Het sociaal veiligheidsplan bestaat uit verschillende onderdelen, te weten: visie en verwachtingen over gedrag op De Korenaar, het pestprotocol en het protocol grensoverschrijdend gedrag. Deze onderdelen beschrijven aanvullend aan elkaar, hoe wij willen dat we met elkaar omgaan op De Korenaar. Kortom, wat of hoe doen we wel? En wat of hoe doen we niet? Dit laatste is een belangrijk onderdeel van de Kanjertraining (zie plaatje hieronder). De Kanjertraining is een methode die we inzetten voor het creëren van rust in de klas, het stimuleren van sociale veiligheid en een prettig schoolklimaat. De Kanjertraining bestaat uit een serie lessen met bijbehorende oefeningen om de sfeer in de klas goed te houden (preventief) of te verbeteren (curatief).

Dit doen we wel:

Ik gedraag me zo dat iedereen er blij van wordt.

Dit doen we niet:

Ik gedraag me zo dat anderen er last van hebben en/of alleen mijn vriend of vriendin het grappig vindt.

1.2. Visie op gedrag in de praktijk en inzet kanjertraining

Als school gaan we ervanuit dat ieder kind het graag goed wil doen. We gaan uit van goede bedoelingen van eenieder. Zoals verwoord in onze visie kijken wij met een positieve blik naar elkaar en leren we kinderen om met zelfvertrouwen in de wereld te staan. Afspraken die we maken zijn duidelijk, wat zorgt voor rust en structuur. Toch maakt iedereen wel eens fouten. Als het een keer niet lukt om het goede te doen, dan helpen we het kind om positief gedrag te laten zien en te leren hoe het ook kan. Op de Korenaar bieden we ontwikkelingsgericht onderwijs. Dit betekent dat we ons onderwijs betekenisvol inrichten en vormgeven, zodat we aansluiten bij de ontwikkeling en interesse van kinderen. Leerkrachten begeleiden de kinderen om een volgende stap in hun ontwikkeling of leerproces te zetten, dat noemen we de zone van naaste ontwikkeling. Wat geldt voor vakken als rekenen, taal en lezen, geldt ook voor het gedrag. Zoals een kind bij rekenen m.b.v. instructie van de leerkracht nieuwe dingen leert, zo heeft een kind op sociaal-emotioneel gebied ook dingen te leren. En dat leren mag plaatsvinden in een veilige en vertrouwde omgeving van de groep en de school als geheel. Daarin kijken en begeleiden de leerkrachten de kinderen vanuit een groei mindset. Een kind wat moeite heeft met luisteren of samenwerken, kan het nu *nog* niet, maar de leerkracht helpt hem of haar om daarin stapjes te zetten. Leren en ontwikkelen op sociaal-emotioneel gebied, doe je niet alleen, maar samen met anderen. Daarom bieden we veel ruimte voor samenwerken in ons onderwijs. Tijdens de speel- werktijd bij de kleuters of tijdens het ontwikkelingsgericht werken van de midden- en op bovenbouw, leren kinderen om samen te werken met steeds verschillende kinderen. Ze leren naar elkaar te luisteren en te reflecteren, hun eigen mening te vormen, hun gedachten en gevoelens te uiten en een ander eens voor te laten gaan. Zo brengen we kinderen spelenderwijs en op een natuurlijk wijze in situaties waarin zij zichzelf en de ander steeds beter leren kennen. Dit is belangrijk, omdat kinderen zo leren hoe zij zich op een positieve manier kunnen verhouden tot anderen.

Naast deze alledaagse situaties waarin kinderen zich op sociaal-emotioneel gebied kunnen ontwikkelen, bieden we ook wekelijks de Kanjerlessen aan. Met deze lessen krijgen kinderen inzicht in hun eigen gedrag en het gedrag van andere kinderen in de groep. Daarmee heeft het ook een preventieve werking ten aanzien van ongewenst- c.q. pestgedrag. De Kanjertraining en de bijbehorende Kanjertaal komen dus terug in concrete lessen, maar juist ook in de alledaagse situaties in de klas. In beide gevallen leren kinderen wie zij zelf zijn, hoe de ander is en hoe je op een positieve manier met elkaar omgaat. Heel concreet ziet dat er bijvoorbeeld zo uit. Vanuit onze visie geloven we dat kinderen niet de bedoeling hebben om vervelend gedrag te laten zien, maar dat zij hierin iets hebben te leren. In een conflict wordt daarom gevraagd naar bedoelingen van het kind. 'Is het jouw bedoeling om mij zo boos te maken? Is het niet jouw bedoeling? Doe het dan anders. Welke pet wil je opzetten? Welk gedrag hoort daarbij ofwel hoe doe jij dan? Is het wel jouw bedoeling, dan doe je het goed voor jezelf, maar niet voor de ander. En dat kan niet, ik ga jou helpen het anders te doen.' De Kanjertraining helpt eenieder in de leer- en leefgemeenschap die we als Korenaar vormen dus om ervoor te zorgen dat iedereen zich prettig en veilig voelt en om vanuit die rust en ruimte tot leren te komen. In het kort zijn dit de kernpunten van de Kanjertraining:

- ✓ Denk positief over jezelf en de ander.
- ✓ Pieker niet alleen, maar deel je zorgen met een ander, die je vertrouwt.
- ✓ Denk oplossingsgericht en kies je gedrag.
- ✓ Geef op een nette manier je mening en doe je voordeel met feedback die je krijgt.
- ✓ Hulp in de vorm van een maatje.
- ✓ De school maakt onderscheid tussen onvermogen en onwil. Is er sprake van onvermogen, dan mag deze leerling erop vertrouwen dat hiermee rekening wordt gehouden. Deze leerling

heeft veel te leren in een langdurig proces. De omgeving heeft daar begrip voor. Wel worden er grenzen gesteld aan gedrag. Is er sprake van onwil, dan krijgt deze leerling een grens gesteld.

- ✓ Duidelijk schoolbeleid en naleving ervan.

Deze kernpunten gelden voor alle leerlingen, leerkrachten, directie en ouders. In alle lokalen hangt als ondersteuning en herinnering de poster met Kanjerafspraken voor kinderen en teamleden.

1.3. Betrokkenheid en verwachtingen van ouders en verzorgers

Vanuit onze visie geloven wij dat kinderen groeien en ontwikkelen vanuit de kracht van samen. Samen met ouders ontwikkelen wij educatief partnerschap, zodat wij kinderen samen optimaal kunnen ondersteunen en coachen in hun ontwikkeling. Dit doen we ieder vanuit onze eigen rol en/of professie; de ouder als ervaringsdeskundige die zijn of haar kind het beste kent. En de leerkracht die als professional naar het gedrag en de ontwikkeling van het kind op school kijkt.

In de Kanjertraining zoals hierboven beschreven is een rol weggelegd voor de leerkracht en het kind, maar ook voor de ouders van het kind. Hoe kunnen zij bijdragen en betrokken zijn, zodat hun kind zich op sociaal emotioneel gebied en qua gedrag goed kan ontwikkelen?

We gaan ervan uit dat alle kinderen het graag goed willen doen en dat zij gedrag willen laten zien dat past bij de witte pet. De Kanjertraining werkt met vier petten:

- De zwart met witte pet staat voor kracht, stoer en leiderschap.
- De rood met witte pet staat voor humor, vrolijkheid en plezier.
- De geel met witte pet staat voor vriendelijkheid, aardig en lief doen.
- De witte pet staat voor vertrouwen, samenwerken en respect voor het leven in de breedste zin van het woord.

In de basis vertegenwoordigen alle petten positieve eigenschappen. Als er geen basis van vertrouwen en respect meer is, ontstaat er een situatie waarbij er te veel van het goede is. Te veel kracht wordt bezig gedrag en te veel vrolijkheid wordt melig en vervelend gedrag. Te lief wordt slijmerig gedrag en bij te veel vertrouwen verandert het in naïviteit. De petten worden in de lesmethode dan getekend zonder witte klep. In de oudergesprekken die gedurende het jaar plaatsvinden zullen leerkrachten en ouders, naast het gesprek over de cognitieve ontwikkeling, ook spreken over het welbevinden en gedrag van het kind. In die gesprekken, maar ook op andere momenten is het goed om hier als ouders oog voor te hebben. De volgende aandachtspunten kunnen daarin worden meegenomen:

- Welk gedrag (of welke Kanjerpet) laat mijn kind zien?
- In geval van zorgelijke signalen als pesten of gepest worden, neem het probleem serieus en raak niet in paniek. Ga in gesprek.
- Probeer erachter te komen wat mogelijke oorzaken kunnen zijn van het gedrag van uw kind.
- Vraag u af: voelt mijn kind zich thuis veilig? Voelt mijn kind zich veilig op school? Pest mijn kind uit stoerheid of uit gewoonte? Pest mijn kind omdat het denkt dat het zo hoort? Pest mijn kind omdat het bij de groep wil horen? Welke t.v.-programma's kijkt mijn kind allemaal? Wat doet mijn kind allemaal op internet?
- Bied hulp aan uw kind. Begeleid het kind in deze situatie en zoek samen naar een oplossing.
- Als u zich zorgen maakt om het welzijn van uw kind, of het welzijn van andermans kind, dan overlegt u dit met de school.
- Schakel eventueel een expert in als u dat nodig vindt of als de school dat aangeeft.

1.4. Inzetten van hulpverlening

Vanuit onze visie geven wij vorm aan de pedagogische opdracht die wij als school hebben. Zoals beschreven in dit sociaal veiligheidsplan doen wij dit met behulp van de Kanjertraining en in samenwerking met ouders. Er kunnen zich situaties voordoen waarbij er, naast alle mogelijkheden die wij als school kunnen bieden om kinderen goed te begeleiden in hun sociaal-emotionele ontwikkeling en in hun gedrag, meer nodig is. Kindfactoren of de omstandigheden in de thuissituatie kunnen leiden tot zorgen over het gedrag van het kind. In die gevallen kunnen we als school hulpverlening voor het kind in de thuissituatie initiëren. De leerkracht zal in die gevallen de hulp inroepen van de intern begeleider van de school en/of de Kanjercoördinator. Als onderdeel van

educatief partnerschap zal dit altijd gaan in overleg en gesprek met de betrokken ouders. In deze context is het goed om te noemen dat wij in geval van ernstige zorgen over de veiligheid van het kind, gebruik moeten maken van de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling.

Meldcode en Aandachtsfunctionaris

Als onderwijsinstelling hanteren wij de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling, opgesteld door de Rijksoverheid. Deze meldcode ziet er als volgt uit.

Figuur 1: **Stappenplan verbeterde meldcode**

De meldcode wordt ingezet wanneer er een vermoeden is van huiselijk geweld of kindermishandeling. Het gaat hierbij niet alleen om vermoedens van fysiek geweld, maar ook om vermoedens van psychisch of seksueel geweld en vermoedens van verwaarlozing. Op De Korenaar is

de intern begeleider Henriëtte Browne-Broeks tevens Aandachtsfunctionaris die als taak heeft advisering en toepassen van de meldcode samen met teamleden.

Vertrouwenspersonen

De vertrouwenspersoon is degene, die een ouder, leerkracht of leerling opvangt en begeleidt als er concrete klachten zijn in de sociale veiligheid binnen de school. Te denken valt aan ongewenst gedrag of machtsmisbruik. Op de Korenaar vervult Wieky Meiboom-Mennega de rol van vertrouwenspersoon. Zij is bereikbaar via wmennega@pcboapeldoorn.nl.

De vertrouwenspersoon voor Stichting PCBO Apeldoorn (voor personeelsleden en ouders) is Ingrid Nauta. Mevrouw Nauta is te bereiken via 06 8305 6400 of ingrid@conflictbemiddelingnauta.nl.

2. Pestprotocol

2.1 Inzet van het pestprotocol

Zoals beschreven in hoofdstuk 1 gebruiken we op De Korenaar de Kanjertraining als methodiek voor positief gedrag van het kind in de groep. Dit draagt bij aan positief en veilig pedagogische klimaat in de groepen en in de school als geheel. Er kunnen zich situaties voordoen waarin een kind in de groep gepest wordt. Als de leerkracht dat signaleert worden er acties ingezet om ervoor te zorgen dat het pesten stopt. De Kanjertraining is hierbij een belangrijk instrument, tevens treedt het pestprotocol in werking. In dit hoofdstuk wordt het pestprotocol, als onderdeel van het sociaal-veiligheidsplan, beschreven.

2.2. Definitie van pesten

Wanneer is er nu sprake van plagen en wanneer is er sprake van pestgedrag? Het is belangrijk om voor alle betrokkenen het verschil duidelijk te hebben.

Definitie van plagen

Plagen is het op speelse wijze prikkelen van een ander door middel van verbale en fysieke grapjes. Ook kan het plagen wederzijds zijn.

Definitie van pesten

Een kind wordt gepest wanneer het herhaaldelijk last heeft van negatieve acties van een ander (verbaal, fysiek of psychologisch), direct of via internet of mobiel die op hem of haar zijn gericht en waarbij de macht ongelijk is verdeeld. Pesten gebeurt meestal achter de rug van leerkrachten en ouders. Het is daarom belangrijk dat kinderen en ouders dit altijd melden bij de leerkracht.

We spreken van structureel pesten als er voor de derde keer binnen vier weken een pestincident plaats vindt. Binnen de Kanjertraining wordt de terminologie van incidenten en een patroon gehanteerd. Een pestincident kan één keer voor komen, dan is het toeval. Bij twee pestincidenten wordt het opvallend. Bij drie pestincidenten wordt er gesproken van een patroon. Dit geldt overigens ook voor ander ongewenst gedrag en dus niet alleen voor pesten.

De Kanjertraining gaat ervan uit dat in de meeste gevallen wanneer een kind zich gepest voelt, de 'pester' niet de bedoeling heeft de ander pijn te doen. Wanneer de gevolgen voor het gepeste kind duidelijk worden gemaakt aan de pester, zijn de meeste kinderen bereid hiermee te stoppen. En als dat niet voldoende is, dan wordt duidelijk gemaakt wat de sociale gevolgen voor de pester zelf zullen zijn. Cruciaal in het ontstaan en het in stand houden van pesten zijn de reacties van leeftijdsgenoten op de pester. Zolang deze het pesten blijven aanmoedigen, is het voor de pester moeilijker om hiermee te stoppen. Heerst er in een klas een mentaliteit van respect en vertrouwen, dan zal er minder gepest worden dan wanneer er een onveilige sfeer heerst, waarin kinderen zich moeten bewijzen en bezig zijn met hun status in de groep. Pesten gebeurt meestal achter de rug van degene die kan ingrijpen, zoals een vader/moeder, juf of meester. Dat betekent, dat er goed moet worden samengewerkt tussen school en ouders en dat kinderen moet worden geleerd hoe zij kunnen aangeven dat zij zich gepest voelen, of merken dat er in hun omgeving wordt gepest.

2.3. Voorbeelden van pestgedrag

Pesten kan op verschillende manieren plaatsvinden. Elke situatie is weer anders. Hieronder volgen een aantal voorbeelden van pestgedrag.

Verbaal

- Vernederen: 'Haal jij alleen maar de ballen uit de bosjes, je kunt niet goed genoeg voetballen om echt mee te doen.'
- Schelden: "Viespeuk, etterbak, mietje" enz.
- Dreigen: "Als je dat doorvertelt, grijpen we je."
- Belachelijk maken of bij lichaamskenmerken: "Rooie, dikke, dunne" enz.
- Uitlachen bij een verkeerd antwoord in de klas.
- Gemene briefjes schrijven om een kind uit de groep te isoleren.

Fysiek

- Trekken, duwen en spugen.
- Slaan, schoppen en laten struikelen.
- Krabben, bijten en haren trekken.

Psychologisch

- Een kind achternalopen of een kind ergens opwachten.
- Iemand in de val laten lopen, de doorgang versperren of klemzetten tussen de fietsen.
- Dwingen om bezit af te geven.
- Een kind dwingen bepaalde handelingen te verrichten, bv. geld of snoep meenemen.
- Steun zoeken bij andere kinderen zodat het kind niet wordt uitgenodigd voor partijtjes en leuke dingen.
- Uitsluiten: het kind mag niet meedoen met spelletjes, niet meelopen naar huis enz.
- Afpakken van schoolspullen, kleding of speelgoed.
- Beschadigen c.q. kapotmaken van spullen: boeken bekladden, schoppen tegen en gooien met een schooltas, banden van de fiets leksteken.

Digitaal pesten

- Anonieme e-mails
- Uitschelden of belachelijk maken via sociale media, zoals: email, what's app, facebook etc.
- Facebook of homepage hacken
- Iemands foto op internet zetten
- Vreemde plaatjes of filmpjes van iemand op een website zetten
- Een dreigmailtje of dreig-app sturen
- Iemand opzettelijk een virus sturen

2.4 Stappenplan om pestgedrag en sociale onveiligheid aan te pakken.

De leerkracht zal na herhaalde signalen van pestgedrag, denk aan het patroon, het pestprotocol in werking stellen. In het kader van educatief partnerschap zullen leerkracht en ouders hierin zoveel mogelijk samen optrekken.

Stap 1: informatie verzamelen

De groepsleerkrachten verzamelen informatie rondom het pestprobleem of de sociale onveiligheid in de groep. Onder andere aan de hand van (ouder-)kindgesprekken en observaties in de klas en in vrije situaties. Deze informatie wordt schriftelijk vastgelegd in Parnassys.

Stap 2: eenvoudige concrete maatregelen

Aan de hand van de verzamelde informatie wordt bepaald, welke concrete maatregelen worden genomen om het pesten te stoppen. Er worden duidelijke afspraken gemaakt met de betreffende leerlingen of groep. Ouders van de betrokken leerlingen worden mondeling en/of schriftelijk op de hoogte gesteld.

Stap 3: overleg met IB'er en Kanjercoördinator

De groepsleerkrachten gaan in gesprek met de IB'er en indien nodig met de coördinatoren Kanjertraining voor tips in de groep en een eventuele interventie. Eventueel wordt het team via email op de hoogte gesteld van de geplande interventies. Ouders worden mondeling en /of schriftelijk op de hoogte gesteld.

Stap 4: interventies uitvoeren

De interventies die zijn opgesteld worden uitgevoerd. Er wordt vooraf een termijn bepaald voor de duur van de interventie. Er wordt hiervan verslag gedaan in Parnassys.

Stap 5: evalueren van de interventies

De groepsleerkrachten voeren een evaluatiegesprek met de IB-er. Hierin wordt besproken wat het effect is van de uitgevoerde interventies. Zo nodig, worden de interventies bijgesteld. In een uiterst geval kan plaatsing van een kind in een andere groep aan de orde zijn. Het is mogelijk om, gezien de schoolgrootte, een plaats te zoeken voor een kind in de parallelgroep. Het team wordt via email op de hoogte gesteld van interventies en het effect daarvan. Ouders van het betreffende kind of de groep als geheel worden mondeling en/of schriftelijk op de hoogte gesteld.

Wanneer het stappenplan zoals hierboven beschreven niet voldoende werkt, spreken we van grensoverschrijdend gedrag. We hebben dan alles geprobeerd om de onveilige situatie te veranderen en tot een veilige situatie terug te brengen. Andere maatregelen en acties zijn nu nodig. ***Het protocol grensoverschrijdend gedrag wordt in werking gesteld.***

3. Protocol grensoverschrijdend gedrag

3.1. Inzet van dit protocol

Er zijn twee sporen waarop het protocol grensoverschrijdend gedrag in werking wordt gesteld.

Bij **spoor 1** betreft het een incident met een kenmerk van grensoverschrijdend gedrag zoals hieronder in paragraaf 3.3 beschreven. Een kind laat bijvoorbeeld agressief gedrag zien of neemt een wapen mee naar school. Stap 1 van het stappenplan bij grensoverschrijdend gedrag treedt dan in werking.

Bij **spoor 2** gaat het om een situatie van sociale onveiligheid en/of pestgedrag voortkomend uit het pestprotocol zoals beschreven in hoofdstuk 2. Binnen dat protocol zijn dan alle stappen gezet, maar dit heeft niet tot het gewenste resultaat geleid. Er is nog steeds sprake van een sociaal onveilige situatie voor kinderen en dat maakt dat het protocol grensoverschrijdend gedrag in werking treedt. We starten dan wel gelijk bij stap 3 gezien de eerdere interventies die zijn gedaan.

3.2. Definitie grensoverschrijdend gedrag op PCBO De Korenaar

Wij definiëren grensoverschrijdend gedrag als volgt:

Gedrag waardoor de veiligheid en het gevoel van veiligheid en/of eigenwaarde binnen de schoolomgeving wordt aangetast door leerlingen, ouders, verzorgers of teamleden.

3.3. Kenmerken van grensoverschrijdend gedrag

- Verbale en/of schriftelijke (bijv. middels sociale media) agressie: grof en kwetsend taalgebruik naar medeleerlingen, ouders en/of teamleden. Hiertoe worden ook discriminerende, racistische en/of seksueel getinte opmerkingen gerekend en het bedreigen of intimideren van anderen.
- Fysieke agressie: slaan, schoppen, bijten, bespugen etc. van medeleerlingen, ouders en/of teamleden.
- Seksuele intimidatie of seksueel getinte opmerkingen.
- Moedwillig mee naar school nemen van gevaarlijke wapens of andere ongewenste zaken zoals alcohol of drugs.
- Het moedwillig verstoren van de orde binnen of buiten de groep.
- Het moedwillig vernielen of ontvreemden van materiaal.
- Weglopen buiten de invloedssfeer van de school.

3.4 Interpretatie door de professional van grensoverschrijdend gedrag bij leerlingen

Geen kind en geen sociaal onveilige situatie is hetzelfde. Wij hechten eraan te benadrukken dat het omgaan met en handelen in elke situatie weer anders is en vraagt om maatwerk. Daarom worden alle te nemen acties genomen na interpretatie door de leerkracht en betrokken professionals in de school. Elke situatie vraagt om zorgvuldige interpretatie, weging en beoordeling van het incident in de context. Hieronder kunt u lezen welke factoren meespelen bij interpretatie en weging van de situatie.

- Corrigeerbaarheid van de leerling (Kan de leerling gestopt worden?)

- Frequentie van het grensoverschrijdend gedrag (Incidenteel of structureel?). We spreken van structureel grensoverschrijdend gedrag wanneer voor de derde keer binnen vier weken een incident plaatsvindt.
- Leeftijdsadequaat handelen: wanneer een kleuter een medeleerling slaat heeft dat een andere lading dan wanneer een bovenbouw-leerling dat doet. De inschatting hiervan is aan de professional die een afweging maakt op grond van de ontwikkelingspsychologie. Op grond hiervan kan gesteld worden dat een leerling van 9 à 10 jaar een ontwikkeld empathisch vermogen heeft.
- (Verzachtende) Omstandigheden rondom het grensoverschrijdend gedrag. Is er sprake van een bijzondere omstandigheid in bijvoorbeeld de thuissituatie? Denk aan ziekenhuisopname, overlijden etc.

3.5 Stappenplan bij grensoverschrijdend gedrag van een leerling

Het is goed om aan te geven welke acties wij als school ondernemen bij incidenten. Daarbij is het belangrijk op te merken dat elke situatie vraagt om maatwerk. Zo is bijvoorbeeld de tijd tussen verschillende incidenten belangrijk.

Stap 1. Eerste incident

Bij een eerste incident van grensoverschrijdend gedrag wordt hiervan een notitie gemaakt in Parnassys: onderwerp -> 'grensoverschrijdend gedrag'. Ouders worden telefonisch op de hoogte gesteld, er wordt benoemd dat het gaat om grensoverschrijdend gedrag. Kanjercoördinator en IB worden hiervan op de hoogte gesteld. Voor de duidelijkheid, het betreft hier een incident los van een situatie waarin het pestprotocol al is doorlopen, het gaat dus om spoor 1.

Stap 2. Tweede incident

Bij een tweede incident van grensoverschrijdend gedrag wordt wederom een notitie gemaakt zoals bij incident 1. Ouders worden ook nu telefonisch op de hoogte gesteld. Gemeld wordt dat het de tweede keer binnen korte tijd is en dat we dat opvallend vinden. Ook wordt gemeld dat bij een volgend incident binnen vier weken het protocol grensoverschrijdend gedrag wordt ingezet. Kanjercoördinator en IB worden hiervan op de hoogte gesteld.

Stap 3. Derde incident, eerste binnen het protocol:

Het kind laat opnieuw grensoverschrijdend gedrag zien, het betreft een derde incident. Het kan echter ook een incident betreffen voortkomend uit het pestprotocol wat niet voldoende effect heeft gehad (spoor 2). In dat geval wordt direct gestart bij deze stap 3, aangezien de situatie heel zorgelijk te noemen is.

Bij dit incident wordt de bewuste leerling uit de situatie/klas gehaald.

Indien nodig wordt de hulp van de intern begeleider of een andere collega met of zonder groep ingeroepen.

Wanneer de rust is teruggekeerd en er een gesprek heeft plaatsgevonden tussen de bewuste leerling en de leerkracht wordt bepaald:

- of de leerling terug kan naar de groep
- of de leerling een dag(deel) met gericht werk doorbrengt in een andere groep: dit gebeurt in de groep die twee groepen hoger is dan de eigen groep. Voor groep 7 en 8 geldt: twee groepen lager dan de eigen groep.

De leerkracht stelt de ouders/verzorgers dezelfde dag middels een gesprek op de hoogte van het gebeuren. Indien nodig wordt op een zo kort mogelijke termijn een afspraak met de ouders/verzorgers, het kind en IB/MT-lid gemaakt.

In geval van spoor 2: de leerkracht stelt binnen een week een incidentbeschrijving op en zet dit in Parnassys: notitie maken met als onderwerp 'protocol grensoverschrijdend incident- nummer...'. In deze notitie wordt kort het incident beschreven en worden gemaakte afspraken en genomen stappen genoteerd. Hiervan maakt de leerkracht melding bij de intern begeleider.

Stap 4. Vierde incident, tweede binnen het protocol:

Na een volgend incident van gelijke orde binnen 4 weken, volgt de procedure van het eerste incident binnen het protocol grensoverschrijdend gedrag. Daarnaast krijgt de leerling een officiële schriftelijke

waarschuwing van de directie die door de ouders/verzorgers ondertekend dient te worden. Dit document wordt eveneens opgenomen in Parnassys en dit wordt gemeld bij de intern begeleider. Na een tweede incident langer dan 4 weken na het eerste incident, volgt de procedure van het eerste incident en is een MT-lid aanwezig bij het gesprek.

Stap 5. Vijfde incident, derde binnen het protocol:

Na een volgend incident binnen 4 weken na het tweede incident binnen het protocol, volgt weer de procedure van het eerste incident. Dat wil zeggen dat er een gesprek met ouders plaatsvindt, waarbij de leerkracht, IB'er en directeur aanwezig zijn. Daarvoor gaat de school over tot het overwegen van vervolgstappen, omdat er al een officiële waarschuwing ligt. Hierbij wordt het leerlingdossier nauwkeurig doorgenomen of alle stappen in de zorg rondom deze leerling goed gezet zijn. Te denken valt aan de volgende vervolgstappen (genomen door het MT):

- Advies tot schorsing van de leerling bij de Raad van Bestuur van Stichting PCBO Apeldoorn. De leerplichtambtenaar wordt op de hoogte gesteld.
- Inzetten traject herplaatsing in een andere groep op de Korenaar. Gezien de grootte van de school is er de optie een kind te herplaatsen in de parallelgroep. Herplaatsing op een andere school is aan de orde, wanneer herplaatsing binnen de school niet passend is.
- Advies tot verwijdering van de leerling (leerplichtambtenaar en Bevoegd gezag worden op de hoogte gesteld, het MT neemt hiertoe de uiteindelijke beslissing).

NB. 1: het MT kan afwijken van boven genoemde stappen en kan besluiten een leerling eerder in dit traject de toegang tot de school te weigeren indien de veiligheid van alle aanwezigen niet gewaarborgd kan worden.

NB. 2: In bovenstaand stappenplan wordt uitgegaan van het eerste, tweede en derde incident. Hieraan wordt ook zoveel mogelijk gevolg gegeven. Het is echter aan het MT om te bepalen wanneer de officiële waarschuwing wordt uitgedeeld en wanneer en/of de overige maatregelen worden gehanteerd. Dit heeft te maken met de aard van de incidenten, maar ook hier speelt dat het maatwerk is. Het is de professional in de school die de interpretatie, afweging en beoordeling doet en wel of niet kiest voor een officiële waarschuwing.

NB. 3: De incidentregistratie en de schriftelijke waarschuwing (uit stap 2) grensoverschrijdend gedrag (waarop de handtekening van ouders) worden gescand en binnen Parnassys opgenomen in het dossier van het bewuste kind. Bij aanmelding van deze leerling bij een andere basisschool of school voor Voortgezet Onderwijs wordt de officiële waarschuwing met de overige overdrachtsgegevens meegezonden. Er wordt bekeken of deze gegevens nog actueel zijn. Indien er binnen een termijn van één schooljaar zich geen incidenten meer hebben voorgedaan, wordt de incidentregistratie niet meegezonden.

3.6 Acties bij grensoverschrijdend gedrag van een ouder

Zoals verwoord in onze visie willen we op de Korenaar graag een leer- en leefgemeenschap vormen met leerlingen, ouders en het team. Educatief partnerschap speelt daarin een sleutelrol: ouders en leerkrachten werken samen zodat we kinderen optimaal kunnen ondersteunen en coachen in hun ontwikkeling. In het gespreksarrangement van de school staat beschreven dat we op frequente basis gesprekken met ouders organiseren over de ontwikkeling en voortgang van hun kind. Wij vragen van ouders om zich aan een aantal afspraken te houden, zodat we samen goed vorm kunnen geven aan het educatief partnerschap.

- We hebben een respectvolle houding ten opzichte van elkaar: breng dingen op de plek waar het hoort.
- We vallen een ander niet fysiek en/of psychisch lastig, bedreigen een ander niet, vallen een ander niet aan en negeren een ander niet.
- We dringen onze mening niet op aan een ander.
- We dringen niet binnen in de persoonlijke levenssfeer van een ander.
- We maken geen misbruik van onze macht.

Mocht het voorkomen dat een ouder zich niet aan bovenstaande afspraken houdt, dan vindt er een gesprek plaats met de ouder(s). Ook hierbij geldt dat elke situatie weer anders is en dat het vraagt om maatwerk. Om die reden bekijken we per situatie wie het beste samen met de leerkracht het gesprek met ouders kan voeren; de intern begeleider, de unitleider of de directeur.

Eerste incident:

- De leerkracht beëindigt het gesprek met de ouder direct.
- De intern begeleider/unitleider/directeur voert dezelfde week een gesprek met de ouder over het incident.
- De intern begeleider/ unitleider/ directeur maakt een notitie van dit gesprek in Parnassys.

Tweede incident:

- De leerkracht beëindigt het gesprek met de ouder direct.
- De intern begeleider/ unitleider/ directeur voert dezelfde week een gesprek met de ouder over het incident.
- De intern begeleider/ unitleider/ directeur geeft in dit gesprek een officiële waarschuwing aan de ouder.
- De ouder mag niet meer met de leerkracht alleen in gesprek: een tweede teamlid moet daarbij aanwezig zijn.
- De intern begeleider/ unitleider/ directeur maakt een notitie van dit gesprek in Parnassys.

Derde incident:

- De leerkracht beëindigt het gesprek met de ouder direct.
- De directeur geeft de ouder een sanctie, zoals een tijdelijk pleinverbod. De duur hiervan hangt af van de ernst van de incidenten. Het MT beslist deze duur en de sanctie.
- De directeur maakt een notitie van dit gesprek in Parnassys en stelt het team op de hoogte.

3.7. Acties bij grensoverschrijdend gedrag van een medewerker

Bij grensoverschrijdend gedrag van een collega, is het belangrijk dat er een gesprek plaatsvindt tussen beide collega's. Bij dit gesprek kan een MT-lid of vertrouwenspersoon (in de rol van vertrouwd

persoon) betrokken zijn. Bij herhaling of voortduring van het probleem, wordt een gesprek gearrangeerd tussen collega's en de directeur. Bij ontucht, fysiek geweld of psychische intimidatie wordt de directie door de getroffene direct geïnformeerd. De directeur zal vervolgacties ondernemen. Afhankelijk van het grensoverschrijdend gedrag, zal ook de afdeling P&O van het bestuur van PCBO worden geïnformeerd en geraadpleegd.

Bijlage: stappenplan grensoverschrijdend gedrag bij leerlingen

Incident 1: notitie in Parnassys op dezelfde dag als incident: notitie -> eigen observatie -> onderwerp 'eerste incident grensoverschrijdend gedrag'. Ouders telefonisch op de hoogte stellen, IB en Kanjercoördinator op de hoogte stellen.

Incident 2 binnen 4 weken: notitie in Parnassys op dezelfde dag als incident: notitie -> eigen observatie -> onderwerp 'tweede incident grensoverschrijdend gedrag'. Ouders telefonisch op de hoogte stellen, melden dat dit opvallend is, noemen dat bij een volgend incident het protocol grensoverschrijdend gedrag wordt ingezet. IB en Kanjercoördinator op de hoogte stellen.

Incident 3, binnen 4 weken na tweede incident, eerste binnen het protocol:

- * Collega neemt leerling over.
- * Na rust: A. leerling gaat terug naar de groep. B. leerling brengt dag(deel) met gericht werk door in andere groep (twee groepen hoger, voor groep 7 en 8 twee groepen lager).
- * Ouders middels gesprek op de hoogte stellen, eventueel afspraak maken.
- * IB/MT aanwezig bij agressie van leerling richting leerkracht.
- * Incidentbeschrijving in Parnassys op dezelfde dag.
- * Melding maken bij IB en Kanjercoördinator.

Incident 4 (binnen 4 weken na incident 3), tweede binnen protocol:

- * Zie incident 1 binnen protocol
- * Officiële schriftelijke waarschuwing van MT naar ouders, getekend retour.
- * Inscannen en in Parnassys opslaan.
- * Melding maken bij IB en Kanjercoördinator.

Incident 5 (binnen 4 weken na incident 4), derde binnen protocol:

- * Zie incident 1 binnen protocol
- * MT neemt vervolgstappen.